

ATATÜRK'ÜN BAZI KURULUŞLARIN HATIRA DEFTERLERİNE YAZDIKLARI

Yrd. Doç. Dr. Hülya BAYKAL

Kurtuluş Savaşı'nın başından itibaren, Atatürk'ün ziyaret ettiği kuruluşlar için, O'nun görüşlerini almak, izlenimlerini belirlemek büyük değer taşıyan bir olaydı. Çünkü Atatürk, bu ziyaretleri esnasında ilgililerden sadece bilgi almakla kalmıyor, kuruluşların gösterdikleri eksikler, yapmaları gereken çalışmalar hakkında da onları uyarıyordu. Bu bakımdan hatıra defterlerine yazdığı yazılar, Atatürk'ün çeşitli yurt sorunları hakkında görüşlerini belirlemek, O'nun geleceğe yönelik düşüncelerini değerlendirmek açısından da değer taşımaktadır.

Şunu da belirtmeliyiz ki, Atatürk'ün gerek Millî Mücadele gerekse onu izleyen yıllar içinde ziyaret ettiği çeşitli kuruluşların defterlerine yazdıklarının pek azı günümüze ulaşabilmiştir. Büyük Adam'ın birçok kurumun hatıra defterine yazdığı değer biçilmez yazılar, ne yazık ki büyük ihmal sonucu korunamamıştır.

Bu araştırma, bu konuda daha önce yapılan bir çalışmada* bulunmayan bazı metinleri kapsamı bakımından Atatürk ve Atatürkçülükle ilgili incelemelere katkısı olacağı düşüncesiyle yayınlanmaktadır.

I

AFYON KARAHİSAR TÜRKOCAĞI'NIN HATIRA DEFTERİNE YAZDIKLARI

24 Mart 1923

Afyon Karahisar Türkocağı azasıyla bugün müşerref oldum. Ocak'ta geçen dakikalar birbirimizi anlamak ve dinlemek için güzel vesileler bahsetti. Çok memnunum. Bilhassa Karahisar halkının,

*Atatürk'ün Hatıra Defterlerine Yazdıkları, Utkan Kocatürk, Edebiyat Yayınevi, Ankara 1971.

gençliğinin, münevverânının kıymetli tahassüsleri hakimiyet-i milliyenin muhafazasındaki kat'i azimlerini kendi heyecanlı lisanlarından işitmek benim için pek çok inşirah ve itminanı mucip olmuştur. Karahisar-ı Sahip halkı cidden memleketlerine, millî mefkûreye sahiptirler. Karahisar, mevki-i mühimminin icap ettirdiği bütün inkişafalara mazhar olacaktır. Çünkü burada yanan ocak, Türk'ün en temiz kalbinden feyz alıyor.

Gazi M. KEMAL¹

II SAMSUN MUALLİMLER BİRLİĞİ'NİN HATIRA DEFTERİNE YAZDIKLARI

Samsun, 22 Eylül 1924

Samsun Muallimler Birliği Heyeti'ni tebrik ederim. Gösterdikleri münevver birlik asarı takdire sezadır. Samsun evlâtları bu birliğin feyzinden ne kadar müstefit olacaklardır.

Bütün Türkiye'ye şamil Muallimler Birliği'nin, bütün milleti münevver birlik haline getirdiği zaman, Türk milletinin nasıl bir demir kitle olacağını düşünmek cidden büyük zevk ve saadettir.

Bu kadar nurlu, bu kadar mesut netice verecek bir hedefin rehberlerini hürmetle selâmlarım.

Gazi Mustafa KEMAL²

III KAYSERİ LİSESİ'NİN HATIRA DEFTERİNE YAZDIKLARI

Kayseri, 14 Ekim 1924

Kayseri Lisesi'ni müdürüyle, muallimleriyle, bütün talebesiyle Cumhuriyetin ateşli, feyizli bir ocağı bulduk.

Lâtife Gazi Mustafa KEMAL

Gazi Mustafa KEMAL³

1 Atatürk ve Büyük Zafer, Osman Atilla, Ankara 1972, s. 58).

2 Samsun İl Yıllığı, 1967, s. 134.
1969.

3 Atatürk Kayseri'de, Ömer Çelebi, Ankara, 1973; Atatürk Evi, Ömer Yörükoğlu, Beğendik Kültür Hizmetleri: 2 (tarihsiz)

IV
MUDANYA HALK FIRKASI DEFTERİNE YAZDIKLARI

29 Eylül 1925

Muhterem Mudanyalıların geçen intihapta gösterdikleri vefayı ve programımıza şuurlu irtibatını ispat eden hareketlerini lisan-ı şükran ve takdir ile kaydetmeyi vazife addeylerim.

Gazi Mustafa KEMAL⁴

V
BALIKESİR TÜRKOCAĞI'NIN HATIRA DEFTERİNE
YAZDIKLARI

8 Ekim 1925

Balıkesir Türkocağı'nda genç, münevver, ateşin azasının samimi huzurlarıyla geçirdiğim kıymetli dakikaları daima mütehassis olarak hatırlayacağım. Çok müstaid ve cevherli milletimizin harsını yükseltmekte Ocak'ın mutasavver teşebbüsatını büyük memnuniyetle dinledim. Millete asrın medeniyetinden bugünkü ve yarınki icabatını hüsn-i telkine Balıkesir Türkocağı'nın feyyaz bir menba, muvaffak bir müessese olmasını temenni ederim.

Gazi Mustafa KEMAL⁵

VI
AKHİSAR BELEDİYESİ'NİN HATIRA DEFTERİNE
YAZDIKLARI

10 Ekim 1925

Akhisar'da geçirdiğim birkaç saatlik zaman çok uzun zamanlarda ancak vücut bulabilecek çok kuvvetli, çok kıymetli bir hatıra yaratmaya kâfi gelmiştir. Memleket güzeldir, halk temiz, samimi ve münevverdir. Hiss-i vefa bu münevver muhitin havasında ne kadar derin bir imtizaçla mündemiçtir.

Gazi Mustafa KEMAL⁶

4 Vakit Gazetesi, 30.9.1925.

5 Vakit gazetesi, 10.10.1925

6 Vakit gazetesi, 11.10.1925; Manisa İl Yıllığı, 1967, s. 134.

VII
İZMİR'DE KARŞIYAKA SPOR KULÜBÜ'NÜN
HATIRA DEFTERİNE YAZDIKLARI

13 Ekim 1925

Karşıyaka Spor Kulübü'nde karşı karşıya bulunduğum gençlik iftihara çok şayandır. Bu gençlik muvacehesinde istikbalin kuvveti, saadeti ne bariz görülmektedir.

Gazi Mustafa KEMAL⁷

VIII
İZMİR KIZ LİSESİ HATIRA DEFTERİNE YAZDIKLARI

13 Ekim 1925

Müdür hanım ve bey muallimlerin ciddi, isabetli mesaisinin asarı sühûletle ve takdirde görülmektedir.

Gazi Mustafa KEMAL⁸

IX
İZMİR ZİRAAT MEKTEBİ HATIRA DEFTERİNE
YAZDIKLARI

15 Ekim 1925

İzmir Ziraat Mektebi muktedir ellerde feyizli eserini göstermiştir. Ziyaretimden memnunum.

Gazi Mustafa KEMAL⁹

X
İZMİR'DE KARŞIYAKA SPOR KULÜBÜ'NÜN
HATIRA DEFTERİNE YAZDIKLARI

24 Haziran 1926

Bu defaki ziyaretimde geçen aylarda masruf mesai ve himmetin kıymetli asarını gördüm. Teşekkür ve tebrik ederim.

Gazi Mustafa KEMAL¹⁰

7 Vakit gazetesi, 15.10.1925; Belgeleri ile Türk Spor Tarihinde Atatürk, Halûk San, 1981.

8 Vakit gazetesi, 14.10.1925

9 Vakit Gazetesi, 16.10.1925

10 Belgeleri ile Türk Spor Tarihinde Atatürk, Halûk San, 1981.

XI
CERRAHPAŞA HASTANESİ HATIRA DEFTERİNE
YAZDIKLARI

14 Aralık 1930

Gördüklerimden memnun oldum. Temizlik, intizam, ciddi mesai takdire şayandır.

Gazi Mustafa KEMAL¹¹

XII
KIRKLARELİ TÜRKOCAĞI'NIN HATIRA
DEFTERİNE YAZDIKLARI

21 Aralık 1930

Kırklareli Türkocağı'nda çok kıymetli arkadaşlarla geçirdiğim zamanın hatirasını ölmez hislerle saklayacağım.

Gazi Mustafa KEMAL¹²

XIII
BOLU HALKEVİ'NİN ŞEREF DEFTERİNE YAZDIKLARI

18 Temmuz 1934

Bolu Halkevi'nde bir gece kaldım. Bolu'nun güzelliğinden, halkın coşkun sevinçlerinden çok mütehassis oldum.

Gazi M. KEMAL¹³

TÜRK HAVA KURUMU'NUN ŞEREF DEFTERİNE
YAZDIKLARI

29 Ekim 1936

Cumhuriyet Bayramı

Bugünkü geçit resmi, T.H. Kurumu için, verimli çalışmalarını göstermek hususunda güzel bir vesile oldu. Türk Kuşu'nun pla-

11 Vakit gazetesi, 15.12.1930

12 Kırklareli İl Yıllığı, 1967, s. 195; Atatürk Kırklarelinde, Nazif Karaçam, İstanbul 1969.

13 Cumhuriyetin 15. Yılında Bolu, 1938, s. 39.

nör uçuş ve akrobasiyeri, paraşütçülerin hareketleri parlak ve çok ümit verici idi.

Kurum Başkanı F. Bulca'yı ve Kurum'un ve T. Kuşu'nun bütün mensuplarını tebrik eder, çalışmalarında yüksek başarılar dilerim.

K. ATATÜRK¹⁴

14 Havacılık ve Spor, sayı: 227—228, Kasım 1938 (Atatürk'ün elyazısı ile klise).